

Prosjektbeskrivelse, *Norsk-esperanto ordbok*

Historiske linjer

Grupo Esperantista de Trondheim (GET) har tradisjon for å arbeide med ordbøker og utgivelse av litteratur. Klubben sørget for at *Peer Gynt* og den lille sangboka *Nia kantaro* ble gitt ut. Etter en uvurderlig innsats av flere klubbmedlemmer, kunne norske esperantister glede seg over to utgaver av *Norsk-esperanto ordbok*, begge gitt ut på Esperantoforlaget. På grunn av forlagets skrantende økonomi, måtte utgivelsene begrenses. Klubbens «Eldona Rondo» sørget også for å få gitt ut *Brand*.

Arven GET skal ivareta, forplikter og krever store ressurser av en liten klubb.

NEL delegerer ordboksarbeidet til GET

Norsk Esperanto-Forbund har lenge vært fortvilt over ordboksituasjonen. Boka er gammel, mange klager over at vanlige ord mangler, og den har et gammelmodig preg som setter hele språket i et dårlig lys.

Forbundet har prioritert arbeidet med ny ordbok. Det står å lese i handlingsplanen vedtatt på det siste landmøtet. Styret har delegert arbeidet til Grupo Esperantista de Trondheim som har lange tradisjoner når det gjelder slikt arbeid. Styret vet også at klubben har noen medlemmer som er kompetente til å ta på seg en slik stor oppgave.

Ordbokas historie

Ordboka vi bruker i dag, utarbeidet av Ragnvald Rian og Erling Anker Haugen og gitt ut i 1963, var resultat av et mangeårig dugnadsarbeid. Prosjektet bygde på en tidligere utgave som Ragnvald Rian hadde fått gitt ut på trettitallet. Materialet var ferdig på slutten av 1950-tallet, men kunne ikke gis ut før i 1963 på grunn av økonomien til Esperantoforlaget.

Da boka ble utgitt, ble det bundet inn to eksemplarer av boka med blanke sider mellom hvert blad med trykk. Hensikten var å komplettere ordboka etter hvert, med nye ord og uttrykk som ikke finnes i den trykte utgaven. Disse notatene skulle så vurderes for eventuelt å få plass i en ny utgave.

Den yngste av forfatterne, Erling Anker Haugen, begynte allerede før boka kom ut med å samle ord og uttrykk han fant i esperanto-tidsskrifter og annen litteratur. Det som ikke allerede finnes i ordboka, ble sirlig notert på de blanke sidene i den spesialinnbundne utgaven. Dette arbeidet drev han på med helt til sin død.

Haugens tanke var at disse notatene skulle danne grunnlaget for revisjon av ordboka når tida kommer. Og denne revisjonen hadde han selv tenkt å stå for. Derfor hadde han kun notert ord og uttrykk som han har observert i bruk, uten å vurdere om disse ordene og uttrykkene burde få plass i et ordbokverk. Denne vurderingen var det meningen å gjøre når boka skulle lages. Etter hvert som tida gikk, ble det klart for ham at han aldri kom til å få oppleve noen ny ordbok.

På slutten av livet var han glad for at noen ungdommer dukket opp i GET, en klubb som da var sterkt preget av forgubbing. Han proklamerte vennlig at «dere har mye å lære når det gjelder esperanto». Likevel overlot han notatene sine til GET, med beskjed om at materialet må behandles med forsiktighet, for kvaliteten på det innsamlede stoffet var ikke nøye vurdert fra hans side. Underforstått: Det skulle påligge de nye generasjonene.

Han overlot GET et materiale som inneholdt mer enn 20 000 ord som ikke finnes i den gamle ordboka.

Database

Det var Ulf Lunde som allerede i Haugens tid hadde tatt til orde for å få ordnet ordene i en database. Klubben søkte Uhlens legat om 35 000 kroner til datamaskin for å lage ordbok, den fikk pengene, datamaskin ble innkjøpt, og jobben med å lage et brukbart dataprogram for materialet begynte. Senere skulle Haugens håndskrevne kulepennotater tydes og skrives av. Det skulle vise seg at det var lettere sagt enn gjort.

Arbeidet gikk tregt og vi så ingen ende på jobben. En av kurselevne i Trondheim, Agnar Tore Vaaje, fattet interesse for de gamle notatene. Han var også interessert i å finne en brukbar teknisk løsning. I samarbeid med Nils Utne og delvis Ulf Lunde satte han i gang. Han lærte esperanto mens han tydet Haugens håndskrift, skrev inn i databasen og passet på at systemet ikke kollapset. Det er Agnars fortjeneste at ordene til slutt ble skrevet inn i databasen. Ingen vet hvor mange dugnadstimer som gikk med til dette.

Selv om Agnar etter hvert ble flytende i Esperanto, hadde han ikke de esperantokunnskapene som er nødvendig for å kunne bearbeide materialet videre. Her kom den gamle og erfarne esperantisten Nils Utne inn i bildet. Han systematiserte materialet og laget datatekniske løsninger som kunne fungere for å få det store materialet slik ordnet at det lett ville kunne lages ordbok. Dette var en stor jobb som han har lagt ned års arbeid i, men som han ikke rakk før han døde i 1999. Faktisk stod svært mye av arbeidet igjen.

Etter hans død har GET prøvd å få liv i ordbokarbeidet igjen på flere måter. Fordi arbeidet krever at den som skal utføre jobben har kunnskaper både om tekniske arbeidsmetoder og fagkunnskap om ordbokproduksjon, var det vanskelig å få særlig fortgang på arbeidet. De som har slike kunnskaper har andre forpliktelser som tar både det meste av tida og det meste av arbeidskapasiteten. Likevel har klubben valgt en ordbokgruppe som er ansvarlig for framdriften. For at arbeidet ikke skulle stagnere helt, ble det satt i gang med korrekturlesing på klubbmøter og egne arbeidshelger. Dette arbeidet har samlet mange deltakere i flere år. Men materialet er stort og følelsen av utilstrekkelighet har preget arbeidet før Kjell Heggvold Ullestad kom inn i bildet.

Databasen inneholder 27 informasjonsfelter for hver oppføring: norsk ord, esperantoord, ordklasseopplysninger, forklaringer, uttrykk, osv., i tillegg til rent ordboksteknisk og arkivmessig informasjon. Med rundt 75 000 oppføringer i databasen dreier det seg altså om over to millioner informasjonsfelter. Heldigvis er ikke alle feltene like relevante for hver oppføring.

Ordboksgruppa

Vi har flere personer i Trondheim som har de riktige kunnskapene og den riktige motivasjonen. Kjell Heggvold Ullestad er en av dem. Og han er den eneste som har mulighet til å bruke tid på et slikt prosjekt. For å livnære seg har han måttet ta vikartimer i skoleverket om vi ikke kunne kjøpe ham delvis fri.

Han har formell språkutdanning som borger for kvalitet. Han har arbeidet et helt år ved Centra Officejo hos UEA i Rotterdam og har brukt esperanto til alle formål både i jobb og fritid et helt år. Det borger for at han behersker esperanto bedre enn de fleste her omkring. Han har også god oversikt over de nødvendige dataverktøy som er nødvendige for å kunne utføre jobben effektivt. Det er heller ingen ulempe at han har utført lignende kontrollarbeid for Lingvistisk institutt i Trondheim.

Jardar Eggesbø Abrahamsen har formell utdanning i lingvistik fra Universitetet i Trondheim. Han har gjennom arbeidet sitt der utført arbeid med *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Kontakten med redaksjonen for *Bokmålsordboka* er uvurderlig for vårt prosjekt. Det betyr at vi gjennom den kunnskapen han suger inn, kan heve kvaliteten på vår ordbokbase betraktelig. Vi har sågar fått tillatelse til å sammenligne ordforrådet i *Bokmålsordboka* med vårt materiale. Dermed har vi muligheten til på et øyeblikk å få en komplett ordbok uten en masse ekstra dugnadsarbeid som kunne tatt flere år.

Herman Raner er leder for ordboksgruppa. Han er ikke ekspert på språk, men på dataverktøy og -systemer. Det er avgjørende for å få sving på denne jobben.

Kjell er motivert for å stille seg til disposisjon for ordboksjobbing mer enn på hobbybasis. Han støtter seg til de to andre i ordboksgruppa når det oppstår problemer eller det dukker opp spørsmål hvor det må tas en prinsippbeslutning.

Kjell er rett mann til denne jobben. Det skal mye til for å danke ham ut faglig. Vi må i alle fall sette visse krav til kunnskaper hos en person som til de grader skal få sette sitt preg på vår framtidige ordbok. Disse kravene oppfyller han.

Det er også et poeng at den som skal utføre jobben, kan samarbeide med Jardar. Han har den kunnskapen og de kontaktene i fagmiljøene som Kjell trenger men ikke har selv. God kontakt med Jardar er altså også helt nødvendig. Derfor er det ikke fornuftig å sette bort arbeidet til f.eks. en person som i og for seg måtte ha gode kunnskaper, men som holder til på en annen kant av landet. Samspillet er avgjørende.

De personene som nå har hånd om arbeidet, har full tillit fra NEL. De har vist stort engasjement, og så vidt man kan bedømme, er arbeidet gjort ordentlig fram til nå, og det skulle gi godt håp om god kvalitet og så god framdrift som mulig.

GET har konkludert med at frikjøp av en person for å utføre denne jobben er nødvendig for at det i det hele tatt skal bli noen fungerende ordbokbase som i sin tur vil bli til ordbok. Dette har klubben formidlet videre til NELs styre, som har akseptert situasjonen. Ingen kan se for seg andre muligheter for å få produsert en ordbok som holder et profesjonelt kvalitetsnivå. Derfor vil NEL i samarbeid med GET søke om penger fra Uhlens legat for å sørge for at arbeidet går videre. Uten penger vil det nødvendigvis stoppe opp. Vi mener det beskjedne esperantomiljøet i Norge ikke har råd til å være uten ordbok i årene som kommer. Derfor vil vi gjøre det vi kan for at arbeidet skal holdes i gang.

Arbeidet som må gjøres

Materialet vi har nå

Det nåværende ordmatierialet til den framtidige *Norsk-esperanto ordbok* er på rundt av 75 000 ord. Materialet er delt i to: Rundt 40 000 ord er hentet direkte fra 1963-utgaven, og rundt 30 000 er ord som Erling Anker Haugen samlet inn etter at materialet for 1963-utgaven forelå. Med «ord» menes her oversettelser mellom norsk og esperanto. «Blad – folio» og «blad – magazino» regnes da som to ulike ord i ordboksteknisk sammenheng.

Begge ordsamlingene foreligger nå i den samlede datamassen vår. Det er likevel flere grunnleggende problemer knyttet til dette materialet:

- Materialet fra 1963-ordboka er over femti år gammelt, og manglar mye av det ordforrådet vi har i dagens norsk.
- Tilleggs materialet fra Erling Anker Haugen er samlet inn usystematisk, og er dermed ikke noen egentleg komplettering av materialet.
- De norske oversettelsene i tilleggs materialet er ikke kvalitetssikret. Haugen sa selv klart ifra om at han hadde samlet inn ordene ukritisk, og at oversettelsene hans dermed kan være feil.
- Esperantoordene i tilleggs materialet er heller ikke kvalitetssikret. Ordene kan være både dårlige og uvanlige, og ikke egnet til å tas med i moderne ordbøker.

Med dagens teknologi gjør det seg heldigvis å jamføre ulike ordsamlinger med hverandre, og raskt få ut lister over ord som finnes i den ene men ikke i den andre ordsamlingen. Til dette formålet har vi fått gratis tilgang til materialet for *Bokmålsordboka*, i en bearbeidet versjon fra prosjektet NorKompLeks ved Lingvistisk institutt i Trondheim. Både Jardar og Kjell har arbeidet på det prosjektet (henholdsvis i 1996–98 og i 2001).

Arbeidsoppgaver for hvert ord

Før ordboka kan publiseres, må databasen kvalitetssikres. Det gjøres ved at hvert ord går gjennom en rekke operasjoner:

- Det må leses korrektur på de norske ordene i databasen, sammen med korrektur på ordklasseopplysningene. Dette arbeidet er nå godt i gang. Ordklasseopplysningene må korrekturleses av datatekniske grunner.
- Vi må finne ord i det norske materialet vårt som ikke er med i *Bokmålsordboka*. Dette gjøres med egenutviklede dataprogrammer, og må gjøres av tre grunner:
 - Først og fremst vil ei slik jamføring være til hjelp når man skal luke bort ord som ikke skal stå i den ferdige ordboka. Dette vil typisk være utdaterte ord som «bicycle» og «behagelyst». Dette er ei typisk oppgåve for klubben i plenum.
 - Dersom et ord mangler i *Bokmålsordboka*, kan det også tyde på at ordet er feilstavet i databasen vår.
 - I tillegg har redaktøren for *Bokmålsordboka* sagt seg interessert i å få et slikt oversyn over «manglende ord», som ei gjenyting for å få bruke bokmåls materialet.
- Vi må også finne ord i *Bokmålsordboka* som ikke er med i databasen for *Norsk-esperanto ordbok*. Dette gjøres også med dataprogrammer, en metode som er mye mer effektiv enn den metoden som Grupo Esperantista de Trondheim har brukt tidlegere, da man usystematisk leste gjennom norske avisartikler og noterte seg ord som man trodde ikke fantes i databasen.

Da først er den norske delen av ordboka på plass. Så esperantodelen:

- Oversettelsene til esperanto må kvalitetssikres. Dette er typisk en oppgave for de språklig mest støe i klubben. For fagtermer bør fagfolk trekkes inn fra de ulike disiplinane. Klubbiblioteket har terminologiordbøker for en rekke fag, og den nye utgaven av *PIV* vil også være naturlig å støtte seg til.

Johan Hammond Rosbach har tatt på seg å kontrollere rundt 2 400 fagord og faguttrykk innen zoologi og botanikk.

- Vi sitter allerede på oppslagsordene fra den gamle *PIV* i elektronisk format, og kan lett sammenligne esperantoordene våre med *PIV*, og luke ut esperantoord i materialet vårt som ikke er med i *PIV*. Før vi kommer til dette trinnet, vil vi gjøre vårt beste for å få tak i den nye *PIV* i elektronisk format.

Når både den norske delen og esperantodelen er på plass, må vi ordna en del typografiske og redaksjonelle detaljer:

- Homonym og betydningsnyanse
Homonymer, f.eks. «bakke» ‘deklivo’ og «bakke» (spyttebakke) blir oppført som ulike oppslagsord. Samtidig kan hvert oppslagsord ha ulike betydninger, som «bakke» ‘deklivo’ og ‘tero’. Hva som er homonym og hva som er bare ulike betydningsnyanser av ett ord, er noe som stort sett er greit. Men arbeidet må gjøres, og i det tidligere arbeidet er dette gjort inkonsekvent, om det i det hele tatt er gjort. Når Kjell nå rydder opp i dette, skjer det mens han leser korrektur på den norske delen av databasen.
- Oppslagsord og sammensatte ord
Av og til kan det være aktuelt å la eit sammensatt ord stå oppført under et annet oppslagsord. Det må f.eks. tas stilling til om «bjørkeallé» skal stå oppført under «bjørk» eller ikke.
- Velge distribusjon.
Alle ordene i materialet skal fremdeles ligge i databasen, ingenting blir slettet. Men det vil være aktuelt å publisere ordboka både på papir, på CD og på nettet. Avhengig av kostnader med slik utgivelse kan det være aktuelt å ta med litt færre ord i papirutgaven enn i nettutgaven, ved at man kutter ut de minst aktuelle ordene. Dette betyr at hvert ord må spesifiseres for om det skal være med i papirutgaven, om det skal være med bare i de elektroniske utgavene, eller om det ikke skal være med i noen av utgavene, og bare ligge i databasen. En viss peikepinn for disse valgene vil vi få når vi ser hvilke ord som ikke er med i *Bokmålsordboka*.

Når alt dette er på plass, kan vi begynne å tenke på typografisk oppsett på papiret, og på bokutgivelse, med siste korrektur før trykking.

Merk at dette var saksgangen for hvert enkelt ord, ikke for ordboka som helhet. Når Kjell er ferdig med korrekturlesingen av én bokstav, kan Jardar sammenlikne denne bokstaven digitalt med *Bokmålsordboka*, og resten av klubben kan ta stilling til hvilke ord som skal være med eller ikke, mens Kjell leser korrektur på neste bokstav.

Korrekturlesing og digital jamføring med *Bokmålsordboka*

Homonymi og korrekturlesing

Homonymi kan være et problem for den digitale jamføringen.

Homonymi er når to ord ser like ut, f.eks. substantivet «ro» og verbet «ro», tallordet «tre» og substantivet «tre». Ved digital sammenlikning vil man alltid stå i fare for å overse homonym, siden datamaskiner jo ikke kjenner forskjellene mellom ordklassene. Dersom *Bokmålsordboka* har både verbet og substantivet «ro», mens databasen vår bare har verbet, kan en digital sammenlikning overse at substantivet faktisk mangler i vårt materiale (I akkurat dette tilfellet mangler ikke noe av ordene.)

For å unngå i alle fall noen av disse homonymiproblemene har vi valgt å kjøre de digitale sammenlikningene på grunnlag av ordklasse: Substantivene i den ene ordboka blir sammenliknet med substantivene i den andre ordboka; verbene i den ene med verbene i den andre, osv. Der det finnes homonym innenfor én og samme ordklasse (f.eks. «bok» 'trykksak' og «bok» 'en bestemt type tre'), vil det fremdeles være en fare for at noe blir oversett; men i alle fall vil man ha sikret seg mot at et verb skal kunne ødelegge for et substantiv, slik det ble skissert med verbet og substantivet «ro».

I den endelige ordboka vil det neppe bli ført opp ordklasser for hvert oppslagsord. Likevel ser vi her at for å kunne kjøre disse sammenlikningene må ikke bare selve oppslagsordene i databasen vår være korrekturlest på forhånd, men alle oppslagsordene må også ha en ordklasseopplysning i databasen, slik at man kan sortere ut orde etter ordklasse. Dette korrekturarbeidet utføres av Kjell Heggvold Ullestad. Korrekturarbeidet på den norske delen alene utgjør omtrent 600 arbeidstimer fra A til Å.

Noen tall

Som illustrasjon på hvor omfattende arbeidet med komplettering av databasen er, kan vi nevne den prøvesammenlikningen som ble gjennomført på nyåret. Da lot vi datamaskinen sammenlikne *substantiver på b-*, og finne slike som er i *Bokmålsordboka*, men som mangler i databasen vår. Vi valgte bokstaven *b* fordi den allerede er korrekturlest.

Programmet fant 1 979 substantiver på *b* som ikke er med i databasen for *Norsk-esperanto ordbok*. Til sammenlikning fant programmet 556 substantiver på *b* i vår database som ikke er med i *Bokmålsordboka*.

Ord som mangler hos oss, er f.eks. *bakaksel*, *bakervare*, *bakgrunnsfigur*, *bakkepersonell*, *bakleksa*, *bakster*, *balanseror*, *beinmarg*, *bjelleku* og *bjørkebelte*.

Arbeidskrefter

Ordboksgruppa — og alle andre medlemmer av Grupo Esperantista de Trondheim — har kunnet konstatere at ordbokarbeidet stagnerte etter at Nils Utne døde. Grunnen er enkel: Arbeidet er for stort og faglig krevende til at det egner seg til dugnadsarbeid. At GET i det hele tatt hadde kommet så langt som klubben tross alt var kommet, beror på en heroisk innsats fra Agnar Tore Vaaje og Nils Utnes side.

GET prøvde seg med korrekturlesing på dugnad. Klubbkvelder og helger er brukt for å prøve å drive opp tempoet. Problemet er at tempo ikke spiller noen rolle når kvaliteten på arbeidet blir så som så. Ikke fordi folk slurver, men fordi korrekturlesing betyr at man må utøve skjønn og gjøre vurderinger. Skjønnen og vurderingene viste seg å være forskjellig fra person til person, selv om det ble satt opp klare kriterier for hvordan ulike fenomener skulle bedømmes. Slikt er ikke akseptabelt når man skal lage ei ordbok av en viss kvalitet.

Alle løsninger må være enhetlige. All erfaring GET har høstet, tilsier at det er vanskeligere jo flere kokker som er involvert. Uten forkleinelse av innsatsen til noen av dugnadsdeltakerne, måtte man konstatere at for mange kokker fører til for mye søl. I løpet av høsten 2001 har denne vurderingen vist seg riktig i og med at Kjell Heggvold Ullestad, finansiert av Uhlens legat, har måttet rette opp en hel del inkonsekvenser i materialet.

Ingen av klubbens medlemmer som er kapable til å ta på seg ansvaret for en så stor jobb har anledning til å sette av fritid og gå glipp av nødvendig arbeidstid og dermed inntekt for å jobbe gratis med dette.

For å lage ei ordbok som skal holde et profesjonelt nivå, kreves det kunnskaper. Disse kunnskapene er nødvendige også når man leser korrektur. Det gjelder kunnskap om rettskriving på norsk og esperanto, generell grammatikk, lingvistikk og om datatekniske spørsmål. *Denne kombinasjonen er ikke enkel å finne hos ett menneske som attpå til skal være i en livssituasjon som tillater vedkommende å gjøre jobben gratis.*

Fordeling av arbeidet

Følgende arbeidsfordeling kan være fornuftig i den fasen vi er i nå:

Kjell: Korrekturlesing av norske ord og ordklasser, diverse systematisering og opprydding.

Klubben (dugnad): korrekturlesing av esperantoord

Jardar (dugnad): sammenligning med bokmålsordboka

Ester Olsen (dugnad): klargjøring av nye ord som skal inn i basen

På et senere stadium bør også datakyndige folk inn i bildet for å se på utformingen av en elektronisk ordbokversjon.

Korrekturlesingen av de norske ordene bør gjøres av én og bare én person av to grunner: Den første er rent praktisk, at den delen av arbeidet gjøres best rett på dataskjermen. Viktigere er det nok at arbeidet må gjøres mest mulig ensartet for hver oppføring i databasen. Viktigheten av dette siste kan ikke undervurderes. Mye av det arbeidet som Kjell har gjort i 2001, har gått ut på å rette opp inkonsekvensen og inkonsistenser nettopp på dette nivået.

Databasen på ny

Databasen er preget av inkonsekvenser på flere områder:

Forklaringer og uttrykk er ført på ulike måter. Dette er en konsekvens av at ordboksarbeidet tidligere ble gjort på dugnad med litt for mange kokker. Det er selvsagt uholdbart å utgi en ordbok hvor oppføringen av ordforklaringer og uttrykk/talemåter blandes sammen!

Ordklasseopplysninger mangler på mange ord. Som nevnt er ordklasseoppføringer avgjørende for en effektiv elektronisk sammenlikning med *Bokmålsordboka*, selv om disse ordklasseopplysningene ikke kommer til å stå i den ferdige ordboka vår.

Noen ord står oppført med trykk- og stavelsesmarkering. Dette umuliggjør en sammenlikning med *Bokmålsordboka*, og forvansker arbeidet med databasen unødige. Til overmål er bruken av trykk- og stavelsesmarkering inkonsekvent. I valget mellom å gjennomføre og å fjerne slik markering har valget falt på å fjerne.

Klassifisering av homonym og underbetydninger er tilfeldig. Dette er ikke bare et praktisk problem, men vanskeliggjør også den ikke-elektroniske kontrollen med om alle de relevante betydninger av et ord er med i databasen.

Fagforkortelser er ført tilfeldig. Det må være et mål for en seriøs ordbok at dette blir ryddet opp i. Retningslinjer for dette utarbeides i skrivende stund av Kjell og Jardar i fellesskap.

Mye av oppryddingsarbeidet i databasen er allerede gjort i 2001. Blant annet er 30 «døde» informasjonsfelter fjernet, slik at vi står igjen med de 27 som allerede er nevnt. Databasen har fått en mer brukervennlig utforming, og det er laget en tilleggsbase for å lette søkerutinene underveis.

Rundt 20 000 norske ord er korrekturlest og rettet i databasen. Dette tilsvarer bokstavene *a* til *f* samt deler av *g*, til sammen ca. en tredjedel av de norske ordene. Tidsbruken i 2001 er ikke representativ for tidsbruken senere, siden en del av arbeidet i 2001 gikk ut på å omstrukturere databasen og utarbeide retningslinjer og strategier én gang for alle.

For de 20 000 ordene som ble korrekturlest i 2001, er det også sjekket og rettet ortografi og oppføringsmåte for forklaringer og uttrykk, og det er lagt til og rettet ordklasser og fagforkortelser. Ordene er blitt gruppert etter homonymer og underbetydninger, og det er lagt til homonymer og underbetydninger som manglet, etter mal fra *Bokmålsordboka*. Endelig er det også sikret korrekt alfabetisering.

Alfabetiseringen gir seg nemlig ikke av seg selv: *a cappella* vil nemlig ubearbeidet bli sortert under *a*, og dermed komme før *abakus*, mens det skulle blitt sortert under *ac*. Databasen inneholder derfor et eget alfabetiseringsfelt for hver oppføring.

I tillegg til alt dette er det lagt inn ca. 3 000 ord som manglet i databasen, det er utarbeidet en ny og målrettet plan for arbeidet framover, og det utarbeides en håndbok i hvordan ordmaterialet skal registreres i databasen.

Tidsaspekt

Klargjøringen av databasen vil ta i overkant av et årsverk, i tillegg til dugnaden. Arbeidet er som kjent påbegynt, og ble i 2001 finansiert av Uhlens legat. Arbeidet med den norske delen vil til sammen ta rundt 600 timer. Esperantodelen av databasen vil ta noe kortere tid enn den norske delen, men i tillegg til korrekturlesing kommer bortlukning av ord, kvalitetskontroll, redaksjonelle avgjørelser osv.

I 2001 ble den betalte delen av arbeidet finansiert av Uhlens legat. Dersom all korrekturlesingen skulle gå på dugnad, ville bare den delen av arbeidet trolig ha tatt minst 10–14 år, så sant alle de

kompetente i klubben bruker det meste av fritid til slikt arbeid (noe som forøvrig nok ville ført til rot i systemet igjen). Og da regner vi ikke med de redaksjonelle og typografiske avgjørelsene, kvalitetskontrollen eller den siste korrekturen på blåkopien fra trykkeriet.

Under de samme økonomiske forutsetninger som i 2001 vil det ikke være urealistisk å presentere en elektronisk versjon av ordboka så tidlig som i 2007. Muligheten for å bli ferdig med ordboka innen rimelig tid vil selvfølgelig være større dess tidligere i prosessen den betalte delen av arbeidet kan gjøres, siden den nødvendige arbeidskraften er tilgjengelig nettopp nå.

Arbeidsmengde for 2002

Under forutsetning av en bevilgning på 50 000 kr kan Kjell Heggvold Ullestad yte 320 betalte arbeidstimer.

I tillegg til dette kommer en del dugnadsarbeid. Klubben arrangerer egne ordboksmøter, og med seks ordboksmøter à 5 timer og med fem deltakere vil dugnaden i klubben komme på 150 timer.

Jardar Eggesbø Abrahamsen regner med å bruke 20–40 dugnadstimer på den elektroniske sammenlikningen mellom ordbøkene, her medregnet tilpassing og videreutvikling av programvare.

Ester Olsen er beregnet å bruke ca. 50 timer på skanning, innskriving og tilrettelegging av nytt ordmateriale som skal inn i databasen.

Dugnadsinnsatsen fra Johan Hammond Rosbach har vi ikke våget å prøve å tallfeste. De 2 400 ordene og uttrykkene han skal gå gjennom, er mer krevende enn det generelle ordforrådet i ordboka. Disse trenger da heller ikke bli ferdige i 2002.

Til sammen vil det i 2002 bli gjort arbeid tilsvarende 540–560 arbeidstimer, i tillegg til innsatsen fra Rosbach. Dette tilsvarer nær et tredjedels årsverk.

Trondheim, 29.1.2002

For NEL:

Torstein Kvakland

Ordboksgruppa:

Jardar Eggesbø Abrahamsen

Herman Ranes

Kjell Heggvold Ullestad